TADEUSZ DOMINIK

z Zakładu Botaniki Ogólnej
Uniwersytetu Poznańskiego.

(wpłynęło 16.III. 1934).

NOWE GATUNKI GRZYBKÓW MIKROSKOPOWYCH ZACHODNIEJ POLSKI.

Micromycetum species novae in Polonia occidentali lectae.

1) *Leptosphaeria trifolii alpestris* Dominik, spec. nova, na liściach *Trifolium alpestre* L. w Ogrodzie Botanicznym w Poznaniu, zebrał Dr. Feliks Krawiec, 30.VII.1930.

Opis: *Otocznie* czarno-bronzowe, kuliste, z wyraźnym otworem szczytowym (porus), ściany o budowie pseudoparenchymatycznej, grubej; średnica otoczni ca 200 μ . *Worki* maczugowate, 8-zarodnikowe, bezbarwne, 45 — 66 μ długości, 10—12 μ szerokości, o krótkim trzoneczku (rys. 61). *Parafizy* nitkowate. *Zarodniki* wrzecionowate, ułożone w jednym rzędzie, słabo skręcone, bezbarwne lub lekko oliwkowe, na końcach zaostrome, z 3—4 przegrodami poprzecznymi, 18—21 μ dług., 4—5 μ szer.

Peritheciis globosis, atro-brunneis, circa 200 μ diam., contextu parenchymatico, poro satis lato et bene distincto per-tusis; *ascis* clavatis, apice leviter rotundatis, utrinque attenuatis, breviter stipitatis, 8-sporis, 45—66 μ longis, 10—12 μ latis; *paraphysibus* filiformibus; *sporibus* una ordine sitis, leviter curvatis, utrinque attenuatis, hyalinis vel leviter olivaceis, 3—4 septatis, 18—21 μ longis, 4—5 μ latis.

Hab. in foliis vivis *Trifolii alpestris* L. in maculis *Alternariae tenuis* Nees. una cum *Ascochyta trifolii alpestris* Dom.

sp. n. Horto Botanico Posnaniensi, Poznań, Polonia, legit Dr. Felix Krawiec, 30.VI.1930.

Observatio: *Leptosphaeria dumetorum* Niessl. proxima est, differt tamen sporis tenuioribus, septorum in sporis minore quantitate atque alio hospite.

Leptosphaeria circinans (Fuck.) Sacc. differt totaliter ab specie nostra ascis et sporis maioribus (asci: $112-130\mu \times 20\mu$; sporae: $26-28\mu \times 10-11\mu$). *Sphaerulina trifolii* Rostr. differt sporis maioribus ($22-33\mu \times 15-24\mu$) atque septorum minore quantitate.

2) *Mycosphaerella Honckenya* Dominik, spec. nova, na liściach *Honckenya peploides* Ehrh., na piaszczystem wybrzeżu pod Orłowem koło Gdyni, zebrał Dr. Feliks Krawiec, 3.VIII.1930.

Opis: Otocznie czarno-bronzowe, kuliste lub nieco wyciągnięte w grubą szyjkę (rys. 62) z wyraźnym otworem szczytowym, siedzą prawie na powierzchni liści po obu stronach, niektóre jednak są wgłębione do trzech czwartych wysokości. Średnica otoczni waha się między $75-120\mu$ (wyjątkowo 180μ). Worki (rys. 63) eliptyczno-wydłużone lub jajowate, o błonie na szczycie mocno zgrubiałej; wymiary worków $51-78\mu$ długości, $18-21\mu$ szerokości; parafiz brak. Zarodniki długo-eliptyczne, o końcach łagodnie zwężonych, zaokrąglonych, na dwie komórki równo podzielone, bezbarwne, gładkie, $18-25\mu$ długie, $6-7,5\mu$ szerokie.

Peritheciis gregariis, globosis vel late elipsoideis, epiderme non tectis $75-120\mu$ (excepte 180μ) diam., poro bene distincto pertusis, brunneis, contextu parenchymatico; ascis elipsoideis vel ovato-elipsoideis, hyalinis, membrana apice crassiore, $51-78\mu$ longis, $18-25\mu$ latis; paraphysibus nullis;

Rys. 61.

Leptosphaeria trifolii alpestris Dom. Worki z zarodnikami i parafizy; a — Zarodniki.

Rys. 62.

Mycosphaerella Honckenyaе Dom. Otocznie z workami w tkance liścia (b);
a — konidjum *Macrosporium* spec.

Rys. 63.

Mycosphaerella Honckenyaе Dom. Worki z zarodnikami; a — zarodnik.

sporis longe elipsoideis, utrinque attenuatis, leviter rotundatis, 1—medioseptatis, 18—25 μ longis, 6—7,5 μ latis.

Hab. in foliis vivis *Honckenyaе peploidis* Ehrh., quae peritheciis atris tote velat una cum *Macrosporium* spec. (fig. 62) (forma conidialis?) in sabulis maritimis prope Orłowo ad Gdynia, Polonia, legit Dr. Felix Krawiec, 3.VIII.1930.

3) *Ascochyta trifolii alpestris* Dominik, spec. nova, na liściach *Trifolium alpestre* L. w Ogrodzie Botanicznym w Poznaniu, zebrał Dr. Feliks Krawiec, 30.VII.1930.

Opis: *Piknidy* na górnej stronie liści na białych lub szaro-żółtawych plamach, w dość znaczne gromadki zebrane, czarno-brązowe, o średnicy ca 180 μ , wysokości ca 120 μ . Budowa ścian piknid pseudoparenchymatyczna.

Konidja powstają łańcuszkowo, są równo dwukomórkowe, wrzecionowate, o obu końcach zaokrąglonych (rys. 64 (5)), dojrzałe, w miejscu przedziałki lekko przewężone, bezbarwne, proste, 9—15 μ długie, 2—3 μ szerokie.

Rys. 64.

Valutella fusariispora Dom. 1) sporodochium habitus; 2) szczec (saeta) wyizolowana; 3) trzonek konidjalny; 4) konidja; 5) *Ascochyta trifolii alpestris* Dom. konidja; 6) *Septoria Wodziezki* Dom. konidja; 7) *Phoma Szczepkowskii* Dom. konidja; 8) *Phoma bacillospora* Dom. konidja.

Maculis rotundatis vel irregularibus, flavo-albis, non limitatis, tenuiter brunneo marginatis, ca 0,5—1 mm diam., *pycnidiis* globosis vel leviter globoso-depressis, epiphyllis, ca 180 μ diam. latis, ca 120 μ altis, contextu brunneo parenchymatico. *Sporulis* fusiformibus, apicibus, acutis (fig. 64 (5)), hyalinis, 1—medioseptatis, rectis, 9—15 μ longis, 2—3 μ latis.

Hab. in foliis vivis *Trifolii alpestris* L. in maculis *Alternariae tenuis* Nees, una cum *Leptosphaeria trifolii alpestris* Dom. spec. nova.

Observatio: *Ascochyta trifolii* Siem. proxima est, differt tamen sporulis maioribus ($15-24 \mu \times 5 \mu$) atque apicibus sporularum rotundatis.

Ascochyta medicaginis Bresad. differt sporulis maioribus ($16-26 \mu \times 3,5-5 \mu$), leviter curvatis, atque hospite.

4) *Septoria Wodzicziana* Dominik, spec. nova, na liściach *Anemone nemorosa* L. w lesie mieszanym koło Kartuz, zebrał Tadeusz Dominik, 29.VI.1933.

Opis: Liście miejscami żółkłe, często prawie całe pokryte brązowymi *plamami*, wśród których na dolnej stronie występują całe masy kulistych *piknid* z wyraźnym otworem szczytowym. Średnica *piknid* wynosi $65-120 \mu$. *Konidja* bardzo długie, nitkowate, wężowato skręcone (rys. 64 (6)), na końcach zaostrome, z 1 — 6 przegrodami poprzecznymi, trudno dostrzegalnymi, bezbarwe, z licznymi kropelkami tłuszczu. Długość *konidjów* $27-56 \mu$, szerokość $1,5-2 \mu$.

Maculis in foliis flavo-brunneis, amphigenis, irregularibus vel rotundatis, saepe confluentibus et magnam partem laminae folii occupantibus; *pycnidiis* hypophyllis, globosis, atro-brunneis, contextu parenchymatico, $65-120 \mu$ diam., *sporulis* filiformibus, utrinque acutis, serpentiforme curvatis, 1 — 6 septatis, hyalinis, guttulatis, $27-56 \mu$ longis, $1,5-2 \mu$ latis, septis sporularum male distinctis.

Hab. in foliis vivis *Anemones nemorosae* L. prope Kartuzy, Polonia, legit Tadeusz Dominik, 29.VI.1930.

Gatunkowi temu nadałem nazwisko Prof. Dr. Adama Wodziczki z wdzięczności za opiekę nademną podczas studjów, umożliwienie mi pracy naukowej przez przyjęcie mnie na stanowisko asystenta i dotychczasowe światłe kierownictwo w pracy naukowej.

Observatio: *Septoria silvicola* Desm. proxima est, differt tamen septis nullis atque guttarum minore quantitate (8—10). N. Woronichin legit speciem identicam in foliis *Anemones narcissiflorae* L. (Materjały k flore gribow Kawkaza. Trud. Botan. Muzeja, XXI. Leningrad 1927), tamen *Septoria Silvicola* Desm? eam nominavit, quamquam putavit novam speciem esse.

5) *Phoma bacillospora* Dominik, spec. nova, na młodych gałązkach *Symphoricarpus racemosus* Mchx. w Ogrodzie Botanicznym w Poznaniu, zebrał Tadeusz Dominik, 7.X.1933.

Opis: Dopiero pod lupą binokularną widzi się drobnutkie, czarno-brązowe *piknidy*, ukryte pod skórą żywiciela, przypłaszczone, o słabo wyróżnialnym otworze szczytowym. Budowa ścian piknid pseudoparenchymatyczna. *Konidja* kształtu laseczek, bezbarwne, jednokomórkowe, na końcach lekko rozszerzone, 3 — 4 μ długie, ca 0,75 μ szerokie.

Maculis nullis Pycnidiis sparsis, parvulis, epiderme velatis, dein prominentibus, globoso-depressis, contextu brunneo-parenchymatico, indistincte ostiolatis; *sporulis* oblongatis, medio tenuioribus, bacillaribus, continuis, hyalinis, 3—4 μ longis, ca 0,75 μ latis (fig. 64 (8)).

Hab. in ramis vivis *Symphoricarpi racemosi* Mchx. una cum *Hendersonia Fiedleri* West. var. *symphoricarpi* Cke. Horto Botanico Posnaniensi, Poznań, Polonia, legit Tadeusz Dominik, 7.X.1933.

6) *Phoma Szczepkowskii* Dominik, spec. nova, na łodyżkach i ogonkach liściowych *Nasturtium pyrenaicum* R. Br., na polu z żytem blisko podmokłej łąki koło Kartuz, zebrał Tadeusz Dominik, 27.VI.1933.

Opis: Na łodydze jasne, kremowe plamy, ostro odcinające się od zdrowych tkanek, kształtu owalnego lub mocno wydłużonego. Wśród plam rozrzucone czarno-brązowe *piknidy*, średnicy 90 — 180 μ , z wyraźnym otworem szczytowym, o budowie ścian pseudoparenchymatycznej. *Konidja* jednokomórkowe, długoeliptyczne lub owalne, bezbarwne, 4 — 9 μ długie, 1,5 — 3 μ szerokie.

Maculis flavo-albis, bene distinctis, rotundatis, saepe confluentibus et magnam partem ramorum occupantibus; *pycnidiis* globosis vel globoso depressis, 90 — 180 μ diam., contextu brunneo-parenchymatico, distincte ostiolatis; *sporulis* oblongo-elipsoideis vel ovatis, hyalinis, continuis, 4—9 μ longis, 1,5—3 μ latis, apicibus leviter rotundatis (fig. 64 (7)).

Hab. in ramis vivis *Nasturtii pyrenaici* R. Br., Kartuzy, Polonia, legit Tadeusz Dominik, 27.VI.1933.

Gatunkowi temu nadałem nazwisko p. Mateusza Szczepkowskiego z wdzięczności za umożliwienie studjów przez zaofiarowanie mi pomocy finansowej, kiedy zdawało się, że jej znikąd nie uzyskam.

7) *Volutella fusariispora* Dominik, spec. nova, na liściach *Convallaria majalis* L. na aecydjach lub między nimi, lecz zawsze na tkance przerośniętej nitkami rdzy (*Puccinia smilacearum-digraphidis* Klebahn I) w Kiszewie nad Wartą, zebrał Dr. Feliks Krawiec, 16.VI.1929. (Prawdopodobnie pasorzyt rdzy).

Opis: *Sporodochia* (rys. 64(1)) na peridium rdzy (*Puccinia smilacearum-digraphidis* Klebahn I), lub w najbliższym ich otoczeniu. Tkanka żywiciela wokół miejsc występowania grzybka zbronzowiała; plamy odcinają się dość ostro od innych miejsc, na których występują same aecydja rdzy. *Sporodochia* ciemne fioletowe, opatrzone kilkoma grubymi szczeciami (Borsten saetae), na szczycie łagodnie zaokrąglonemi, 2 — 4 komórkowemi, 120 — 150 μ długości, w nasadzie 9 μ , na szczycie 3 μ szerokości, o grubej fioletowej błonie (rys. 64(2)). Średnica sporodochjów 90 — 150 μ , wysokość 90 — 120 μ . *Konidjofory* rozgałęzione, gałązki równoległe do góry wzniesione, ciasno zwarte (rys. 64(3)), bezbarwne; *konidja* lekko sierpowate zgięte (rys. 64(4)) lub wrzecionowate, na końcach zaostrome, bezbarwne, 19 — 29 μ długie, 2 — 3 μ szerokie.

Sporodochiis saetosis in peridiis Puccinae smilacearum-digraphidis Klebahn I, aut in propinquo; maculis rotundatis, confluentibus, brunneis, bene distinctis; *sporodochiis* globosis, saetosis, violaceis, 90 — 150 μ diam., 90 — 120 μ altis, *saetis* rectis, rigosis, crassis, 1 — 3 septatis, apicibus rotundatis, 120 — 150 μ longis, 9 μ infima, 3 μ summa parte latis, memgrana crassa, violacea; *conidiophoris* ramosis in altum directis, densissimis, hyalinis; *sporulis* leviter falciformibus (fusariiformibus) vel fusiformibus, apicibus acutis, hyalinis, continuis, 19—29 μ longis, 2—3 μ latis (rys. 64(4)).

Hab: in foliis vivis *Convallariae majalis* L. in maculis *Puccinae smilacearum-digraphidis* Klebahn I, Kiszewo nad Wartą, Polonia, legit Dr. Feliks Krawiec, 16.VI.1929.

Observatio: *Volutella fusarioides* Penz. proxima est, differt tamen et saetis continuis, et conidiis parvioribus (18—21 μ $\times$ 2 — 3,5 μ .) et hospite (Citrus).

8) *Volutella scopula* Boulang. var. *glabra* Dominik, varietas nova, na gnijących liściach *Hyacinthus orientalis*, wyrosła w laboratorium Zakładu Botaniki Ogólnej Uniwersytetu Poznańskiego, Poznań, zebrał Tadeusz Dominik, 20.II.1934.

Opis: Na gnijących liściach hiacyntu w szalce Petri'ego kuliste lub lekko przyplaszczone *sporodochia* białe, bez nóżki, 0,3 — 0,5 mm średnicy, ca 0,3 mm wysokości, opatrzone wieloma *szczeciami*, pojedynczo stojącymi, wielokomórkowymi, niezbyt sztywnymi, bezbarwnymi, gładkimi, ostro zakończonymi, ca 500 μ długości 6 — 8 μ szerokości. Szczecie występują tak na obwodzie, jak i w środku sporodochiów. *Trzonki konidjalne* cieniutkie, delikatne, bardzo długie, bądź rozgałęzione, bądź nie rozgałęzione. *Konidja* eliptyczne, bezbarwne, z dwoma kropelkami tłuszczu, 4 — 6 μ długie, 2 — 2,5 μ szerokie.

Sporodochiis globosis vel globoso-depressis, saetosis, albis, non stipitatis, 0,3—0,5 mm diam. ca 0,3 mm altis; *saetis* longis, glabris, aliquantulum rigosis, multo septatis, hyalinis, apicibus acutis, ca 500 μ longis, 6 — 8 μ latis; *conidiophoris* tenuissimis, ramosis vel non ramosis, densissimis, hyalinis; *sporulis* elipsoideis, hyalinis, 2 — guttulatis, 4 — 6 μ longis, 2 — 2,5 μ latis.

Hab. in foliis putrescentibus *Hyacinthi orientalis* una cum *Alternaria tenuis* Ness., *Fusarium solani* (Mart.) App. et Wr. var *minus*, *Pseudomonas hyacinthi* (Wak.) Erw. Sm., Laboratorio Botanicae Generalis Universitatis Posnaniensis, Poznań, Polonia, legit Tadeusz Dominik, 20.II.1934.

Observatio: Varietas nostra differt a *Volutella scopula* Boulang. *typica* sporodochiis semper albis, conidiophoris non ramosis, tenuissimis, sporulis latioribus atque saetis hyalinis et glabris.